

Till styrelsen för
Sveriges Radio AB

Sveriges Radios presentation av Digitalradio/DAB på Internet

Public serviceraadet (PSR) är en ideell förening med uppgift att som nätverk och opinionsbildare slå vakt om grundläggande public servicevärden och dessutom stödja arbetet med att förstärka dessa värden. PSR vill stärka den demokratiska insynen över de radio- och tv-företag som har samhällets uppdrag att bedriva public serviceverksamhet. Detta kan ske genom medverkan i den offentliga dialogen och det utredningsarbete som berör public service såväl i Sverige som internationellt. PSR, som bildades 2011, är partipolitiskt obundet utan anknytning till myndigheter, public serviceföretagen, kommersiella radio- och tv-företag eller andra företag och intresseorganisationer.

PSR har under de senaste åren varit engagerat i diskussionen om digital radio i dialog med expertis inom medie- och IT-området. Detta har också skett i form av skrivelser till regeringen och myndigheter, kontakter med riksdagspolitiker och remissyttranden. PSR har varit en av många aktörer som ifrågasatt förslaget att FM-nätet skall ersättas av ett helt nytt DAB-nät.

Regeringen har i sin budgetproposition för 2016 den 21 september 2015 redovisat att den inte avser att gå vidare med Digitalradiosamordningens förslag om en övergång till digital marksänd radio. Regeringen har också i skrivelse till Riksdagen den 14 oktober 2015 konstaterat att Riksrevisionen i sin rapport *Digitalradio – varför och för vem?* (14 april 2015) bedömer i sina slutsatser att övergången till marksänd digitalradio är förknippad med betydande risker. De underlag som finns är enligt Riksrevisionen inte tillräckligt allsidiga och grundliga. Även om regeringen aviserar att man ska fortsatt bevaka digitalradioutvecklingen finns det idag inga planer på att fortsätta att utreda frågan.

Enligt vår mening har regeringen dragit helt korrekta slutsatser som baseras på en tydlig remissopinion mot förslaget liksom att det framstår som uppenbart att det saknas stöd i den allmänna opinionen för att avveckla FM-radion. Vi ser också en tydlig utveckling mot ett ökad radiolyssnande via Internet över hela världen, något som accentueras av den snabba utvecklingen av smartphones. Det kan här konstateras att Sveriges Radio på detta område ligger väl framme med utvecklingen av sin app SR Play och podradion.

Mot denna bakgrund är det med stor förvåning som vi har konstaterat att SR inte förefaller att ta regeringens aktuella inställning till frågan på allvar liksom att heller inte tagit intryck av de mest kvalificerade delarna av remissopinionen (bl.a. Post- och telestyrelsen) samt

Riksrevisionens granskning. Detta framstår tydligt vid läsning av texten om Digitalradion/DAB som är publicerad på sverigesradio.se.

Denna text innehåller ett stort antal felaktigheter och vinklingar samt utelämnande av väsentliga fakta. Bland de mest allvarliga felaktigheterna kan nämnas uppgiften om att FM-nätet inte räcker till och att mobilt bredband inte skulle klara av kapacitetskraven för radiosändningar via nätet. Sådana påståenden har blivit tydligt avfärdade av flera remissinstanser.

Ett innehåll av denna karaktär skulle inte kunna förekomma i SR:s programverksamhet med de regler som gäller för opartiskhet och saklighet. Olyckligtvis gäller denna regel inte SR:s publiceringar på nätet. Här gäller inte heller de pressetiska reglerna.

SR har i sin programverksamhet ett unikt stort förtroende hos sina lyssnare. Vi anser att nuvarande text om Digitalradion/DAB kan komma att skada detta förtroende, inte minst hos beslutsfattare och andra som har kunskaper och insyn i den tekniska och ekonomiska utvecklingen för radiomediet. Vi ser det som troligt att många medarbetare inom SR delar denna bedömning.

Vi har konstaterat att om SR inte vill förändra texten finns ingen möjlighet att vända sig till en från SR fristående instans som Granskningsnämnden eller Allmänhetens Pressombudsman (PO). Det är således helt upp till företaget att själv avgöra frågan. Denna brist bör bli uppmärksammas vid utformande av framtida public serviceavtal.

PSR betraktar den aktuella texten som en ren partsinlägga. Vi begär att SR:s styrelse efter närmare granskning ombesörjer att texten helt avlägsnas eller i grunden omarbetas för att spegla verkligheten ifråga om digital radio på ett opartiskt och sakligt vis. Texten till de aktuella sidorna liksom våra kommentarer i detalj bifogas.

Med vänlig hälsning

Gunnar Bergvall
Ordförande

Sveriges Radios webbsidor om Digitalradio/DAB

<http://sverigesradio.se/sida/default.aspx?programid=2205>

Kommenterad och ifrågasatt text är markerad med gult.
Kommentarer i bilaga 2.

Digitalradio ger fler kanaler

Publicerat fredag 26 september 2014 kl 15.22

Uppdaterad 2015-10-20

Den europeiska tv:n har redan digitaliserat sitt marknät. Nu är det radions tur.(1) Vinsten för lyssnaren är fler kanaler att välja mellan (2) och för radiobolagen är digitala sändningar billigare än analoga.(3) Den teknik som används förkortas DAB, Digital Audio Broadcasting, och den teknik som nu används är den modernare varianten DAB+. FM-nätet i Sverige fungerar bra, men det är fullt (4). DAB+ ger utrymme för fler kanaler.

För Sverige är det egentligen inte tekniken som är det intressanta, utan att ett digitalt marknät för radio nu håller på att bli standard i allt fler länder. (5) EBU (Europeiska Radiounionen) rekommenderar sedan ett antal år DAB eller DAB+ som huvudstandard för digital marksänd radio i Europa.

Digital markburen radio ska inte förväxlas med radiolyssning via internet. Radion kommer att finnas på olika plattformar under många år framåt. Fördelen med marksänd radio är att distributionen är gratis för användaren, sändningarna är robusta och ett obegränsat antal lyssnare kan höra på samma program samtidigt.(6) Här har DAB och FM samma funktion. Internet, där du behöver ett SIM-kort eller en uppkoppling, har skapat en lång rad andra fördelar, till exempel möjlighet att lyssna när man själv vill. Båda teknikerna gynnar radion.

Men trängseln i FM-nätet är nu ett problem, inte minst för den som vill lyssna på privatradio via marknätet. På de flesta orter i Sverige finns i dag bara utrymme för sex radiokanaler i FM. (4) Digitalradio/DAB ger utrymme för fler kanaler på samma frekvens.

I Sverige har den privata radion fått tillstånd att sända 21 nationella och 4 regionala kanaler i ett digitalt marknät. Tillstånden gäller i 8 år. De privata aktörerna är redo att sätta igång men har avvaktat ett beslut även för Sveriges Radio att utveckla de digitala marksändningarna. Regeringen och kulturminister Alice Bah Khunke meddelade före sommaren att man just nu inte kommer att gå vidare med frågan om radions digitala marknät och en plan för övergång från FM till DAB+. Det betyder att de privata radiobolagen också avvaktar eftersom de anser att frågan om utbyggnad av digitalradio måste hanteras samordnat för hela radiobranschen.

Kulturminister Alice Bah Khunke: Stopp tills vidare

Publicerat fredag 26 september 2014 kl 16.10

Uppdaterad 2015-10-20

Regeringen meddelade före sommaren att den inte tänker gå vidare med frågan om digital marksänd radio. Det betyder att förslagen i den utredningen som i december 2014 presenterades av den särskilda utredaren Nina Wormbs läggs på is tills vidare.(7)

Regeringen menar att det finns frågor som är olösta, till exempel när det gäller digitalradions räckvidd, och robusthet och hänvisar till olika remissinstanser.

I digitalradioplanen föreslogs att de svenska radiosändningarna (med närradion undantagen) skulle övergå från FM till DAB+ år 2022 eller senast år 2024. För att planen skulle verkställas krävdes det att särskilda villkor skulle vara uppfyllda, på ungefär samma sätt som processen har genomförts i [Norge](#).

Efter remissbehandling under våren där [huvuddelen av remissinstanserna var positiva till förslaget \(8\)](#), medan andra var starkt emot, och efter en kritisk rapport från Riksrevisionen, [beslutade alltså regeringen att avvakta med frågan \(7\)](#).

Samtidigt finns redan tillstånd för de privata radiobolagen att sända 25 kanaler i ett digitalt marknät. Tillstånden gäller i 8 år och sändningarna kan starta omgående. Privatradion har dock beslutat att avvakta på grund av den osäkerhet som man anser att regeringens beslut har skapat när det gäller den svenska radions framtid.

Riksrevisionens rapport ska nu behandlas av Konstitutionsutskottet i riksdagen (senhösten 2015).

Samtidigt som frågan om det digitala marknätet i Sverige placerats i ett vänteläge fortsätter utbyggnaden av digitalradio i ett antal [europeiska länder](#). (9)

Sveriges Radio sänder ett antal kanaler i DAB som når cirka 35 procent av befolkningen. Dessa sändningar är fortfarande att betecknas som försök, även om de har pågått under lång tid. (10)

- **Debattartikel i SvD: Regeringen stoppar övergången till dab-radio (11)**

- **[Digitalradio i Europa](#)**

Frågor och svar om digitalradio/DAB

Publicerat fredag 26 september 2014 kl 15.30

Uppdaterad 2015-10-20

Här finns vanliga frågor om digitalradion samlade.

Hur skiljer sig en DAB-radio från en FM-radio?

Faktum är att skillnaden inte är så stor för dig som användare. Den avgörande fördelen är att en DAB-radio kan ta emot många fler kanaler. Ljudet är digitalt och brusfritt och frekvensratten ersätts med kanalsökning. Man behöver inte leta stationer bland frekvenserna utan alla tillgängliga kanaler kommer upp på bildskärmen.

Dessutom får man tilläggsinformation i form av text. Allt fler mottagare har möjlighet till datalagring vilket gör det möjligt att lyssna på ljudfiler i efterhand eller backa i direktsändning. De flesta DAB-mottagare har också FM, så att du kan lyssna på både FM-kanaler och DAB-kanaler i samma radio. (12)

Var kan jag höra Sveriges Radios sändningar?

I Stockholmsområdet, Göteborg, Malmö och Luleå. Ungefär 35 % av befolkningen nås av DAB-sändningarna.

Kan jag höra DAB i min vanliga radio?

Nej, du behöver en särskild mottagare som kan vara en radioapparat, men också en adapter till en laptop.

Vilka kanaler sänds i DAB?

Det här är Sveriges Radios aktuella utbud i DAB:

- P1
- P2 Klassiskt
- P2 Världen
- P3 Star
- Radioapans Knattekanal mellan 06.00 och 20.00
- Sisuradio mellan 06.00 och 24.00, övrig tid sänder P4:s riksutbud

Var kan jag köpa en DAB-radio?

Hos radiohandlare eller via nätet. I Europa finns flera hundra modeller att välja mellan. I Sverige sänder vi just nu på sparlåga och regeringen beslutade nyligen att avvakta med frågan men fortsätta att följa utvecklingen i Europa. Därför är det ganska få radiohandlare i Sverige som har ett större sortiment. I Norge och Danmark, som fattat beslut om DAB-sändningar, finns ett stort utbud av digitalradioapparater till försäljning i handeln från 300 kronor och uppåt

Varför behövs digitalradio när ni redan sänder digitalt på internet?

Digital markburen radio ska inte förväxlas med radiolyssning via internet. Radion kommer att finnas på olika plattformar under många år framåt. **Fördelen med marksänd radio är att distributionen är gratis för användaren, sändningarna är robusta och ett obegränsat antal lyssnare kan höra på samma program samtidigt. Här har DAB och FM samma funktion. Medan internet, där du behöver ett SIM-kort eller en uppkoppling,(13)** har skapat en lång rad andra fördelar, till exempel möjlighet att lyssna när man själv vill. Båda teknikerna gynnar radion.

Fördelen med digitalradio framför FM är att digitalradio gör det möjligt att sända betydligt fler kanaler och att distributionen blir betydligt billigare.

Varför kan man bara höra Sveriges Radios kanaler och inte privatradion i DAB?

Sveriges Radio sänder sedan många år "på försök" över ett begränsade områden i Sverige. Privatradion har efter ett tidigare regeringsbeslut fått tillstånd att sända. Myndigheten för radio och tv delade för ett år sedan ut tillstånd för 25 kanaler. Så privatradion kan sätta igång sändningarna när som helst, men avvaktar med tanke på **regeringens beslut nyligen att avvakta med digitalradio (14)**, bland annat på grund av det regeringen anser är "olösta" frågor när det gäller ett nytt näts teknik och prestanda.

Det beslutet har enligt företrädare för digitalradio skapat oklarhet kring vad som händer med digitalradion i Sverige.

Kommer DAB+ att bli standard för digitalradiosändningar i Sverige?

Det är den teknik som används och blivit standard i allt fler länder i Europa. Det finns därför ingen annan realistisk möjlighet att välja något annat. DAB+ är alltså standard runt om i Europa **(15)** och för några år sedan tog EBU (Europeiska Radiounionen) **(16)** ett beslut om att rekommendera DAB eller DAB+ som standard. Läs mer i denna pdf på EBU:s hemsida.

Vad är DAB+?

DAB+ är sändningsteknik för digital radio som bygger på samma plattform som DAB, men som utnyttjar en modernare ljudkodning. Därför kan man få plats med minst dubbelt så många kanaler med DAB+ som med DAB. Alla apparater som nu säljs är DAB+, även om en del länder som var tidigt ute sänder med den gamla tekniken DAB med hänsyn till de personer som tidigt köpte en sådan mottagare.

Mottagare som är byggda för mottagning av DAB+ har funnits sedan 2008. DAB och DAB+ kan samexistera och ett land som sänder via DAB kan senare byta till DAB+. Alla digitala mottagare som nu säljs kan ta emot sändningar såväl via DAB som DAB+ utan att konsumenten behöver fundera över tekniken. **(17)**

Digitalradio i Europa

Publicerat fredag 26 september 2014 kl 16.18

Uppdaterad 2015-10-20

Norge och Schweiz är de två europeiska länder som har fattat beslut om en övergång från FM till ett digitalt marknät. Norge ligger längst fram och där har regeringen beslutat att övergången ska ske under 2017, efter att de uppställda kraven för att ett beslut skulle kunna fattas har infriats.

I Norge sänds nu drygt 20 kanaler (NRK och kommersiella kanaler) i det digitala marknätet, jämfört med fem kanaler i FM. **Tillkomsten av nya kanaler har enligt NRK inneburit att lyssningen på radio har ökat och att radion nått nya lyssnargrupper.(18)**

Även Storbritannien och Danmark har byggt ut sina digitala radionät. I Storbritannien har en kraftfull kompletterande utbyggnad skett under det senaste året. Beslut finns om ett nytt frekvenslager för den kommersiella radion med fler kanaler under nästa år och regeringen i Storbritannien har utlovat besked om en plan för övergång från FM till ett digitalradio inom ett år.

Det danska nätet är också utbyggt. I Danmark görs under hösten en marknadsundersökning för att ge politiker och radiobransch underlag för fortsatta beslut.

Utöver dessa fyra länder finns ytterligare tre där digitalradion nu byggs ut snabbt. Det är Tyskland, Nederländerna och Polen. Ytterligare ett dussintal länder, däribland Frankrike, sänder digitalradio på olika nivåer och har kommit olika långt i utbyggnaden av det digitala marknätet (19). I vissa länder rör det sig om rena försök, andra har kommit längre.

Den standard som använts är DAB+ (eller den tidigare varianten DAB). Det är också den standard som EBU (Europiska radiounionen) har rekommenderat. I vissa fall, menar EBU, kan också den kompletterande tekniken DRM användas. (20) Se länk till EBU:s rekommendation R138 nedan.

Mer om utbyggnaden av digitalradio i Europa och andra delar av världen finns på www.worlddab.org (21)

2015-10-26

Kommentarer till "Digitalradio/DAB" på sverigesradio.se

Digitalradio ger fler kanaler

1) Finns inget relevant samband mellan radions behov och digitaliseringen av tv-nätet, som idag för övrigt endast används av högst en fjärdedel av svenska hushåll för att ta emot tv.

2) Lyssnaren har redan fler SR-kanaler att välja mellan på Internet. Här fungerar SR Play utmärkt.

3) Här glömmer man att föra i bevis att det blir billigare även för *lyssnarna*.

4) FM-nätet är inte fullt; det finns gott om utrymme kvar om man planerar om (hör med PTS). Dessutom kan man som i Danmark, Norge, Finland, Storbritannien och andra länder använda det marksända tv-nätet för public serviceradions sändningar.

Det finns inga marknadsanalyser som ger vid handen att alla orter i Sverige skulle kunna bära ett tiotal kommersiella radiokanaler vid sidan av ett brett SR-utbud.

5) DAB håller *inte* på att bli en *standard* som kan ersätta FM. Det handlar om en handfull länder som överhuvudtaget har lyssnare på DAB/DAB+. FM *är* en världsstandard i mer än 200 länder. Dessutom finns andra tekniker som DRM som ger möjlighet till digitala sändningar på FM och lägre band som mellanväg liksom DVB-T2 för radio i tv-näten.

EBU är public servicebolagens intresseorganisation. Det är inte så att andra radiosektorer (lokal kommersiell eller närradio) självklart gynnas av sådana rekommendationer. EU har inte rekommenderat något system.

6) En av Teracom spridd myt. Det kommer att gå mycket bra för många lyssnare att höra på samma program samtidigt även i mobila bredbandsnät i 4G och senare 5G. Audio tar bara en bråkdel av bandbredden i jämförelse med video/TV. Radio kommer att finnas s.a.s. på köpet i de smartphones som i stort sett alla kommer att äga 2020 - utan extra avgifter.

Det bör dessutom understrykas att ingen har föreslagit att FM-radion ska ersättas av radio via mobilt bredband. Internet blir istället, som PTS påpekat, ett kompletterande alternativ till FM.

Övergången till digitalradio i Sverige

7) Förslaget har inte "lagts på is tills vidare". Eftersom det var så svagt underbyggt har det helt enkelt lagts till handlingarna utan vidare åtgärd. Regeringen "avvaktar" inte heller utan fortsätter att bevaka frågan, inte mer. Det finns inget om att "avvakta" i regeringens text om digitalradio i höstens budgetproposition.

8) Om man ser en remissrunda som något av en omröstning för en Eurovisionsschlager kan man möjligen få ihop fler positiva remissvar än negativa. Men man måste se till vem som säger vad. Det är de relevanta och på området insatta myndigheterna och institutionerna som avgör balansen. Exempelvis PTS, Försvaret, KTH, Ericsson. Dessutom måste man räkna bort de organisationer som står för en stor del av och som gynnas av utredningens förslag (SR-MTG-SBS och Teracom).

9) Vad betyder "ett antal europeiska länder"? Det är bara en mycket liten del av Europas 47 länder som har ett konstruktivt intresse för och råd med DAB.

10) Det kan vara naturligt att här berätta att SR startade försökssändningar med DAB i Stockholm redan 1991 och att man sedan sänt "reguljärt" på försök sedan 1995. Här kan man också nämna att regeringen redan 2005 f.f.g. avfärdade idén om att ersätta FM-nätet med DAB.

11) Mer relevant att länka till regeringens egen text om detta på regeringen.se och även till föreliggande budgetproposition (21 september) i riksdagen. Att hänvisa till en tidningsartikel deformaliserar ämnet.

Frågor och svar om digitalradio/DAB

12) Tilläggsinformation kan också fås via FM, s.k. RDS. Övriga tjänster som här tillskrivs DAB finns i betydligt bättre omfattning hos digitalradio via Internet. Bästa exemplet är den framgångsrika satsningen på SR Play, som betyder mycket för mobillyssnandet.

I mobiltelefoner, smartphones och plattor kan man lyssna på SR via 3G/4G och Wifi med hög kvalitet. *DAB finns inte och kommer sannolikt aldrig att finnas i mobila enheter.* Detta beror bl.a. på att tekniken inte har en global marknad. Däremot finns det FM i många mobiltelefoner.

Vi kan också peka på att försäljningen av "stand-alone" radiomottagare stadigt minskar på marknaden. Lyssnaren ersätter således inte sin fickradio, köksradio och reseradio med nya fristående enheter utan använder de möjligheter som hans/hennes smartphone ger att lyssna på strömmande musik och på radio.

13) Se punkt 6 ovan.

14) Regeringen "avvaktar" inte. Se även punkt 7

15) Läsaren av denna text får den förledande texten att DAB gör ett slags segertåg över Europa. Detta är inte sant eftersom detta inte sker i flertalet av Europas 47 nationer. Dessutom finns mycket få DAB-lyssnare i Europa. Även om DAB-nät är fullt utbyggda i en del länder, som i Tyskland och Nederländerna, har de mindre än fem procent veckoräckvidd.

16) Det kan framhållas att EBU inte är en offentlig EU-institution utan public servicebolagens egen intresseorganisation. EU har genom kommissionen klart markerat att man inte tar ställning till val av teknik för digital radio utan detta får lösas på nationell nivå.

17) Man talar dock inte om här att de som en gång investerade i dyra mottagare med första generationen DAB för bl.a. sina Hifi-anläggningar idag inte kan använda dessa för att ta emot DAB+. Detta kommer nu upp till ytan i form av arga konsumenter i Norge när man går från DAB till DAB+.

Digitalradio i Europa

18) Denna uppgift kan starkt ifrågasättas. Rapportering i oktober visar att en del av NRK:s DAB-kanaler har inga eller nästan inga lyssnare. Mätningar visar nära 0 % för NRK Sport, NRK Klassisk och NRK P13. Jazzkanalen har lagts ned.

19) Se även punkt 15 ovan.

I Frankrike har regeringen beslutat att inte låta public serviceradion gå över till DAB+ p.g.a. av de höga kostnaderna. Samma beslut har de största kommersiella nätverken tagit. I Polen är det enbart public serviceradion som sänder DAB.

20) DRM är inte "kompletterande teknik" utan en helt annan från DAB tekniskt plattform, som bl.a. Indien valt istället för DAB. Med DRM+ kan man sända digitalt på bl.a. FM-bandet och med DRM30 på bl.a. kortvåg och mellanvåg.

21) Detta är inte en objektiv källa. WorldDAB är en lobbyorganisation för DAB med ursprung i EBU, men även har radioföretag och elektronikindustri som medlemmar. Detta är bl.a. en historisk koppling; DAB-systemet skapades just av och för public serviceradion (1987 i München). WorldDAB har på sin webbplats publicerat missvisande uppgifter om en del länders engagemang i DAB-tekniken. Man har även presenterat falska medlemsuppgifter. Det finns all anledning att ta mycket av det som presenteras av om DAB av EBU och WorldDAB med stora nypor salt. För att uppnå en anständig nivå av opartiskhet och saklighet måste man komplettera med mer objektiva källor.

Googlesökning "Digitalradio"

Vid sökning på ordet "digitalradio" på Google hamnar alltid på första sidan de första två-tre träffarna webbsidor som tillhör digitalradio.nu (Teracom AB) och SR:s Digitalradion/DAB.

